

Barcelona llança un concurs públic per al projecte de transformació de la Model

- » L'Ajuntament convoca un concurs per seleccionar l'equip de professionals que elaborarà el projecte d'ordenació del gran pol d'equipaments i espai verd de l'Esquerra de l'Eixample i la ciutat
- » Les propostes tindran com a punt de partida el nou Pla Director consensuat durant el procés participatiu amb el veïnat, que té com a eixos l'habitatge i els equipaments públics de proximitat, el verd i la preservació de la memòria i el patrimoni
- » Al gener de 2020 s'escol·lirà un sol equip guanyador d'entre sis finalistes, que haurà d'elaborar l'avantprojecte de parc urbà i verd i un document de base a partir del qual es redactaran els projectes de cada equipament

La transformació de la Model continua avançant. L'Ajuntament impulsa un concurs públic per seleccionar l'equip tècnic que redactarà el projecte per fer possible la transformació de l'antic centre penitenciari en un gran pol d'equipaments i espai verd de l'Esquerra de l'Eixample i la ciutat. Les bases del concurs ja s'han publicat al Diari Oficial de la Unió Europea (DOUE) i al web del perfil del contractant de Barcelona d'Infraestructures Municipals, SA (BIMSA).

L'objectiu és atraure els millors professionals i les millors propostes de definició de com serà la Model del futur, tant pel que fa a l'ordenació del conjunt del recinte i dels equipaments com en el disseny i la urbanització del gran parc verd, l'espai lliure i els carrers o connectors que es crearan.

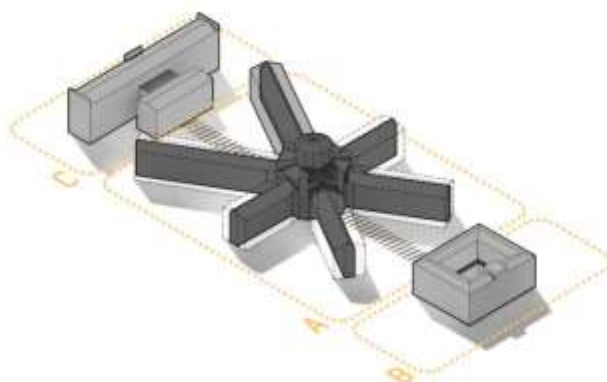
Els criteris del concurs prenen com a base les directrius del nou Pla Director de 2019, que s'ha consensuat a través del procés participatiu dut a terme l'any passat amb el veïnat i els actors de l'entorn del l'antic recinte penitenciari. I també la Modificació de Pla General Metropolità per a la transformació de l'àmbit, que es va aprovar inicialment el març passat i regula el total de 27.723 m2 que hi ha a les dues illes de l'Eixample compreses entre els carrers Entença, Provença, Rosselló i Nicaragua

Per tant, les propostes hauran de donar resposta als següents objectius principals:

- ✚ Mantenir el patrimoni i la memòria de la Model i preservar l'essència del sistema panòptic.
- ✚ Crear un nou pulmó verd per a l'Eixample i per a tota la ciutat, que sumarà uns 19.900 m2 entre el nou parc i els espais lliures que es generaran.
- ✚ Convertir un recinte tancat i opac en un espai obert i amb usos de ciutat.
- ✚ Situar els 7 equipaments compromesos i els 12.292 m2 reservats per a habitatge públic.

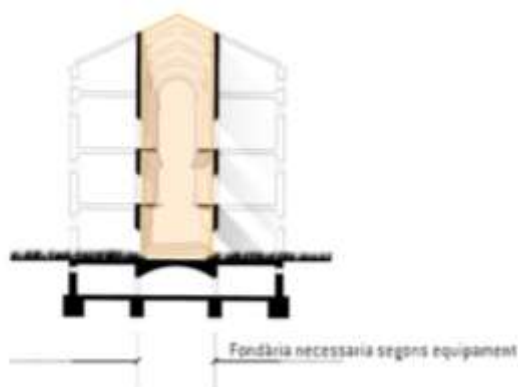
Criteris de protecció del patrimoni i la memòria

Pel que fa a la protecció del patrimoni i preservació de la memòria, les bases del concurs determinen que cal respectar i integrar la idea de conjunt d'edificis relacionats entre si que forma i caracteritza la Model. El fet de mantenir el panòptic (A), l'edifici d'Administració del carrer d'Entença (B) i l'edifici Tallers del carrer de Nicaragua (C) és una oportunitat per posar en valor aquesta essència.

La conservació de la condició panòptica és un requisit a partir del qual s'han de desenvolupar les propostes de transformació. La condició panòptica ve donada per la relació visual i funcional que s'estableix entre el cos poligonal central de l'edifici i els corredors de les galeries.

Per tant, el cos poligonal central s'ha de mantenir amb els seus elements i espais originals, així com la quarta galeria, que es destinarà majoritàriament a espai memorial. De la resta de galeries, el corredor serà l'element mínim a preservar i actuarà com a passatge públic, si bé s'haurà de procurar mantenir el màxim d'elements possibles. Al voltant del conjunt d'espais mantinguts es disposaran i relacionaran els usos previstos en el Pla Director.

L'edifici administratiu del carrer d'Entença s'haurà de conservar amb les modificacions necessàries per adaptar-lo als nous usos. I l'edifici Tallers també es preservarà, si bé la façana podrà ser adaptada i l'interior modificat de cara a integrar-hi els usos. Per contra, totes les construccions annexes sense entitat patrimonial s'enderrocaran.

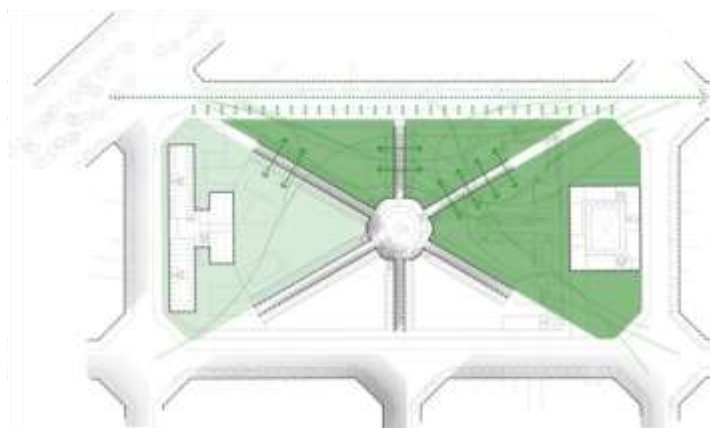
A més, caldrà incorporar un seguit d'elements arquitectònics que, entesos en el seu context en forma de traces, elements puntuals o fragments, ajudaran a mantenir l'esperit de la Model. Són, per exemple, el mur perimetral, les torres de vigilància i el camí de ronda; el passadís central, encavallades i cancel·les de l'edifici d'accés, i les encavallades en forma d'ala de mosca de l'antic geriàtric, entre d'altres.

Criteris del verd i l'espai públic

El projecte d'espais lliures que hauran de presentar els participants del concurs estarà format tant pel gran parc verd com pel sistema de galeries reconvertides en passatges i l'espai públic del cos central del panòptic. Segons el planejament en tràmit, el conjunt dels espais sumen més de 19.900 m².

D'aquests, 14.026 m² seran del futur parc urbà, que haurà de ser el màxim compacte possible i tindrà continuïtat amb l'eix pacificat del carrer del Rosselló. Estarà dotat d'un verd de qualitat, amb voreres amples i de bon passeig als àmbits que no estan en contacte directe amb el parc. I s'adaptarà en cada cas per relacionar bé el verd i els equipaments o activitats que es desenvolupin en cadascun dels àmbits del parc. Inclourà els següents espais:

- Parc naturalitzat: una gran massa vegetal unitària i frondosa situada sobre el c/Rosselló.
- Jardí terapèutic: espai de descans i de contacte amb la natura vinculat principalment a l'equipament residencial previst.
- Jardí d'esbarjo: el pati de l'escola prevista s'entendrà com una continuació del parc i integrarà la natura en el joc dels infants.

Continuïtat de l'espai públic.

A banda de la quarta galeria, que serà l'espai memorial, les galeries cinc i sis es transformaran en estructures permeables compatibles amb el parc, i la resta es podran transformar, si més no en planta baixa, per afavorir la relació entre els diferents espais que s'hi ubiquin, ja siguin parc o equipaments. A més, es proposa convertir els corredors de les galeries en passatges públics, que convergiran en el cos central del panòptic. Aquest últim esdevindrà una plaça pública coberta i polivalent.

Així mateix, s'haurà d'integrar en la proposta d'alguna manera el recorregut d'accés original a la presó, que relaciona les tres peces principals del conjunt, ja que travessa l'edifici d'Entença, passa pel cos central del panòptic i arriba fins al l'edifici Tallers.

Criteris dels equipaments i usos

El planejament de la futura Model elimina l'anterior previsió de 18.000 m² per a usos terciaris i hotelers i els transforma en 12.292 m² per a habitatge públic, amb la possibilitat que en planta baixa hi puguin haver usos terciaris o dotacionals.

A més, es preveuen un total de 7 equipaments públics i espais que donen servei al barri i a la ciutat: l'espai memorial, un institut-escola, una escola bressol, un equipament residencial, un pavelló poliesportiu, un espai per a joves i espais d'economia social i solidària. També hi haurà una aula ambiental i espais artístics vinculats a altres equipaments. En total, tots aquests usos ocuparan 20.350 m², que s'ubicaran a l'eix Nicaragua/Provença.

El pla director distribueix els usos i equipaments en funció dels criteris definits pel propi pla i el procés participatiu. Segons la proposta, alguns ja tenen definida la seva posició degut a les seves particularitats. Són l'espai memorial, a la quarta galeria; el pavelló poliesportiu, semisoterrat a Provença/Entença, i l'institut-escola, a l'àmbit Nicaragua/Provença.

En canvi, hi ha altres equipaments que són més flexibles, ja sigui per la seva mida més petita o la seva capacitat de fragmentació. Són l'escola bressol, l'espai per a joves, els espais d'economia social i solidària i l'aula ambiental. I l'equipament residencial i part de l'habitatge presenten uns condicionants que fan que la seva col·locació es pugui intercanviar.

A tot això, el concurs requerirà una distribució dels usos en funció de les necessitats de cadascun dels equipaments i tenint en compte l'edificació final del conjunt. S'haurà d'afavorir la permeabilitat física i visual en planta baixa i les relacions entre els equipaments i usos. I caldrà potenciar la possibilitat de compartir alguns espais del programa per millorar-ne l'eficiència, optimitzar l'espai i generar sinèrgies entre els equipaments.

Calendari i properes passes

L'Ajuntament ha dissenyat el concurs a dues voltes. Des d'ara i fins al 6 de juny, els participants tenen temps per presentar les seves sol·licituds de participació. Hi podran optar equips d'arquitectes multidisciplinaris amb experiència contrastada en l'elaboració de projectes d'equipaments, rehabilitació d'espais i urbanització d'espais verds.

El jurat que valorarà els projectes rebuts estarà format per 10 membres: cinc representants de l'Ajuntament, un de BIMSA, un del Grup Impulsor i de Seguiment que ha liderat el procés participatiu, un expert extern designat pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona i tres arquitectes designats aleatòriament d'entre els inscrits a la Borsa pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya

Al setembre se seleccionaran 6 equips per passar a la segona volta hauran de fer una proposta que descrigui el seu posicionament davant l'ordenació i distribució d'usos i programes, els criteris d'intervenció en el patrimoni i la urbanització de l'espai lliure.

Finalment, el jurat elegirà l'equip guanyador el gener de 2020. A partir d'aleshores, el guanyador redactarà, d'una banda, un document estratègic de l'ordenació i usos de l'entorn basat en la seva proposta, que servirà com a guia a partir de la qual l'Ajuntament llançarà els concursos específics per redactar cadascun dels projectes constructius dels equipaments i usos previstos. D'altra banda, elaborarà l'avantprojecte d'espais lliures que servirà per redactar el projecte executiu definitiu. L'objectiu és que l'any 2021 es puguin començar a executar les obres per fer realitat el pla.

Tot aquest procés es continuarà fent amb participació ciutadana. El propi jurat del concurs que s'ha convocat ara té un representant del Grup Impulsor i de Seguiment i, a més, la definició dels projectes específics de cada programa es farà de la mà de les entitats i col·lectius implicats.